

57^e Jaargang

Donderdag 24 maart 2022

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

MEDITATIE

Biddend waken

...Waakt dan te allen tijde, biddende dat gij moogt waardig geacht worden te ontvlieden al deze dingen die geschieden zullen, en te staan voor de Zoon des mensen! (Lukas 21 : 36)

Wat heb je aan een waakhond die vaak blaft, maar bij de komst van een inbreker rustig doorslaapt? Wat heb je aan een militair die op wacht staat, maar wanneer de vijand komt niet oplet? Niets.

Meer dan eens heeft de Heere Jezus opgeroepen om waakzaam te zijn. Zo ook aan het slot van Lukas 21. Hier eindigt bij Lukas Christus' openbare prediking van het Evangelie van het Koninkrijk Gods. Het zijn de laatste woorden van de Zaligmaker die Hij in het openbaar heeft uitgesproken!

Een wakend oog

De aansporing is Christus' antwoord op de vraag van Zijn discipelen naar de toekomst. Er zal een tijd aanbreken van verleidingen vanwege een valse prediking (vers 8). Er zal vervolging en verdrukking zijn (vers 12-20). De verwoesting zal zichtbaar zijn door natuurrampen, klimaatveranderingen en oorlogen (vers 9-11). Er zal verwarring en vrees zijn (vers 26). In dat licht komt de Heere Jezus met een aansporing om voortdurend te waken. We kunnen hierbij denken aan een soldaat op een uitkijktoren, maar ook aan een dienstknecht die wacht op de thuiskomst van zijn heer. Beiden moeten waken. De soldaat moet kijken of er geen vijanden komen. En de knecht moet ervoor zorgen dat alles gereed is als zijn heer thuiskomt. Te allen tijde waken, wil dus enerzijds zeggen op je hoede te zijn voor alle geestelijke vijanden die je omringen. En anderzijds te leven in de verwachting dat de Zoon des mensen terugkomt.

Wat is daarvoor nodig? Allereerst dat we ont-waken uit onze geestelijke doodsslaap. Dat de Heilige Geest ons wakker schudt. We niet langer met gesloten ogen leven als het gaat om de werkelijkheid van onze verlorenheid. We onze zonden belijden en buigen voor God en Zijn rechtvaardig oordeel. We Hem te voet vallen en smeken om Zijn genade. Hij ons hart en leven vernieuwt. We Christus gaan verwachten tot zaligheid.

Waakt dan te allen tijde. Dat is een aansporing die moet blijven klinken na ontvangen genade. Omdat ons verraderlijk hart, deze verleidende wereld en de verzoekende duivel ons zo snel in slaap sussen. We niet de wacht houden en de geestelijke vijanden ons overvallen. Ontwaakt, gij, die slaapt!

Een biddend hart

En wat horen voortdurend waken en voortdurend bidden bij elkaar. Zo kunnen we vers 36 ook lezen: Waakt dan, te allen tijde biddende. Het één versterkt het ander. Bidden zonder waken is tevergeefs. En waken zonder bidden is ook onmogelijk. Alsof je zelf zou zijn opgewassen tegen alle verleiding, vervolging, verwoesting en verwarring. Daarom komt het aan op het volhardend gebed om Gods genade en de Heili-

ge Geest. Al zijn er nog zoveel belemmeringen. Maar dan wil de Geest der genade en der gebeden in alle zwakheden mede te hulp komen. Maar wie niet bidt, die niet waakt. En die niet waakt, die niet wint. Niet overwint door het geloof.

En wat is dan de grond voor het gebed? Dat is enkel de verdienste van die biddende Borg, waarvan we in vers 37 lezen dat Hij 's nachts uitging om te vernachten op de berg. En wat deed Hij daar? Waken en bidden: "Vader, Ik bid niet dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van de boze." Hij droeg ze niet alleen in Zijn hart, maar hield hen ook in het oog. Hij bad voor hen en waakte over hen in alle stormen. En Hij blijft na kruis, opstanding en hemelvaart Dezelfde. Alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden.

Een zegenend God

En wat is de zegen van het biddend waken? Volgens vers 36 allereerst "dat gij moogt waardig geacht worden te ontvlieden al deze dingen die geschieden zullen." God bewaart de Zijnen niet voor het kwaad. Kijk maar naar vers 16: "zij zullen er sommigen uit u doden." Maar Hij bewaart ze wel in het kwaad. Want hetzij dat ze leven, hetzij dat ze sterven, ze zijn des Heeren en worden op Zijn tijd en wijze opgenomen in heerlijkheid. Worden ze waardig gerekend, omdat ze bedekking hebben gezocht en gevonden in Christus' bloed.

En dan de tweede zegen: "en te staan voor de Zoon des mensen." Zullen ze hier door Gods genade standhouden. Maar bovenal zullen ze in en door Christus staande blijven als de grote dag van Gods toorn aanbreekt. Hoe dat kan? Omdat Christus als Borg en Middelaar stand hield, toen Hij in de hof van Gethsemane de brandende toorn van God ondervond en Zijn discipelen niet eens één uur met Hem konden waken en bidden.

Maar Hij heeft voor hen gewaakt en gebeden, ja, Zijn leven gegeven. Daarom alléén zal er op die grote dag een grote schare van gezaligde zondaren voor Hem staan. Om Hem dag en nacht te dienen in Zijn tempel. Dan zal God alle tranen van de ogen afwissen. Ook die vanwege alle zorgeloosheid en biddeloosheid. Waakt dan, te allen tijde biddende!

Ds. W.L. van der Staaij

Meer dan Jona

*Mattheüs 12:41
De mannen van
Ninevé zullen op-
staan in het oordeel
met dit geslacht en
zullen hetzelfde ver-
oordelen; want zij
hebben zich bekeerd
op de prediking
van Jona; en zie,
meer dan Jona is
hier.*

In de brief aan de Hebreëën worden verschillende personen uit het oude Testament genoemd. De engelen, Abel, Mozes, Aäron. En de schrijver vergelijkt hen dan met de Heere Jezus. En elke keer wint de Heere Jezus het. Hij is treffelijker dan de engelen (1:4). Zijn bloed spreekt van betere dingen dan dat van Abel (12:24). Hij is heerlijker dan Mozes (3:3). Zijn priesterschap is vaster dan dat van Aäron (7:24). De Heere Jezus is altijd beter, heerlijker en voortreffelijker. Hij heeft dat ook van Zichzelf getuigd toen Hij zei: meer dan Jona is hier.

We hebben gezien dat de prediking van Jona eigenlijk maar heel eenzijdig was. Nog veertig dagen en dan zal Ninevé worden omgekeerd. En het enige lichtpuntje in die preek was dat het oordeel niet direct, maar over veertig dagen zou worden uitgevoerd. Maar dat was ook het enige. Verder was het één en al oordeel.

En ook in dat opzicht is de Heere Jezus meer dan Jona. Meer dan Jona is de Heere Jezus met innerlijke barmhartigheid bewogen geweest over de schare, die zonder herder was. Jona was boos toen hij zag dat de Heere het oordeel uiteindelijk toch niet uitvoerde. En hij was meer bekommerd over die wonderboom dan over die zielen in Ninevé. Het ontbrak hem aan mededogen en medelijden met de inwoners van die stad. Hoe anders was het met de Heere Jezus. Hij was innerlijk met ontferming bewogen over de schare. Letterlijk staat er: Zijn hart kromp ineen toen Hij al die mensen zag.

En Hij was niet alleen bewogen met zieke en arme mensen, Zijn aandacht ging niet alleen uit naar verdrietige en eenzame mensen, en Hij riep niet alleen de kinderen tot Zich, maar Hij was bewogen met Zijn openlijke vijanden. Hij was bewogen met de Farizeëën. Hij was bewogen met de stad Jeruzalem. Hij was zelfs bewogen met Zijn verrader. Vriend! Zo noemde Hij Judas nog. Vriend, waartoe zijt gij hier? Toen Judas met die bende soldaten Hem kwam arresteren.

Meer dan Jona -véél meer dan Jona- was de Heere Jezus in Zijn goedheid. En

omdat dát zo is. Omdat de Heere Jezus Christus zo goed is, zo genadig, zo barmhartig, daarom kun jij nog zalig worden. Meer dan Jona is hier! Hij is gekomen om het verlorene te zoeken. Hij is gekomen om arme zondaren die op weg zijn naar de eeuwige rampzaligheid, zalig te maken.

Hij heeft in alle ruimte en in alle gunning de weg ter zaligheid gepredikt.
Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven.
Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn en Ik zal u rust geven!
Ik ben de Opstanding en het Leven, wie in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven!

Zo was de prediking van de Meerdere van Jona. Bij Jona kon er slechts indirect maar een enkel genadewoordje van af. Maar bij de Heere Jezus gaan de bronnen van het heil open en is er een fontein van levend water die onophoudelijk stroomt. Zijn Geest wordt uitgegoten op alle vlees.

Hij is een gewillige Verlosser, voor Wie er geen hopeloze gevallen bestaan. Want Hij is een krachtige Verlosser.
Luther zegt
Ons staat de sterke Held terzij / Die God ons heeft verkoren!
Vraagt gij Zijn Naam? Zo weet / dat Hij de Christus heet
Gods eengeboren Zoon / Verwinnaar van de troon / de zege is Hem beschoren!

En hoe meer je nu gaat leren wie je zelf bent en wie je zelf blijft. Hoe meer dat Hij voor je wordt. Hij wassen, ik minder worden. Om zo die waarheid te mogen kennen en beoefenen, dat Christus alleen mijn gerechtigheid is. Dan krijgt Hij al meer betekenis. Dan ga ik leren instemmen met de dichter:
Beminlijk Vorst Uw schoonheid hoog te loven
Ga al het schoon der mensen vér te boven
Waarom?
Wel omdat genade op uw lippen is uitgestort...

Zijn bloed spreekt van betere dingen dan dat van Abel, want het spreekt van verzoening.
Zijn heerlijkheid is meer dan die van Mozes, want Zijn vriendelijk aangezicht geeft vrolijkheid en licht.
Zijn priesterschap is rijker dan dat van Aäron, want het is eeuwigblijvend.
Zijn prediking is krachtiger dan die van Jona, want Zijn woorden zijn de woorden van het eeuwige leven.

Verschrikkelijke predikanten

Wat heeft de kanselboodschap van 1953 ons te zeggen? In De Wekker van datzelfde jaar beklemtoont prof. G. Wisse een zestal zaken. In zijn laatste drie punten wijst hij op de roeping van ouderen ten opzichte van jongeren (6), het belang van een leven in de vreze des Heeren (5) en de noodzaak van de wedergeboorte door de Heilige Geest (4). De eerste drie zaken die prof. Wisse beklemtoont raken ook direct de prediking. Neem zijn derde aandachtspunt: "om de noodzaak en de rijke inhoud van het genadeverbond te leren verstaan, dient goed uit te komen in welk een diepte van ellende we liggen, onmachtig om onszelf daaruit te kunnen verlossen."

Samengevat: het belang van een eerlijke en evenwichtige **verbondsmatige prediking**, waarin niet bij Gods verbond met Abraham wordt ingezet, maar bij de goede schepping en de diepe val van Adam. Of om het met de woorden van prof. Wisse in De Wekker van oktober 1953 te zeggen: "Wat heb ik aan zulk een genadeverbond, als ik niet inwendig weet, hoe dat eerste verbond, dat der werken, waarin ik (nu ik gevallen ben) midden in de dood lig, mij veroordeelt. Zie dan zal zulk genadeverbond mij geheel en al onverschillig laten; zulk een heeft er niet de minste behoefte aan; hij is er zelfs totaal afkerig van!"

Ook het tweede aandachtspunt raakt de prediking: "het volle Evangelie is het uitstallen van Christus. Hij dient in al Zijn noodzakelijkheid, volheid, gepastheid, gewilligheid, kortom algehele dierbaarheid, te worden verkondigd."

Samengevat: het belang van een **Christocentrische prediking**. Ofwel een rijke Christus voor een arme zondaar en hoe deze twee bij elkaar worden gebracht. Tenslotte bepaalt het eerste aandachtspunt ons bij de noodzakelijkheid van een blijvende separerende,

ontdekkende en onderwerpelijke prediking.

Samengevat: het belang van een **Schriftuurlijk-bevindelijke prediking**, waarin er wordt ontmaskerd tussen schijn en zijn.

De slagkracht van de prediking

Over al deze zaken wat betreft de inhoud van de prediking is er door de jaren heen al zeer veel geschreven. En dat is ook méér dan terecht. Het gaat hier immers om de bediening der verzoening. Wat een wonder! Het gaat hier om het van God gegeven middel waardoor het Hem behaagt om zondaren zalig te maken. Wat een wonder! Het gaat hier om de verkondiging van het Evangelie van Gods vrije en overvloedige genade voor de grootste der zondaren. Wat een wonder! Het gaat hier om één van de twee sleutels van het hemelrijk.

Of om het met de woorden van zondag 31 van de Heidelbergse Catechismus te zeggen: "*Volgens het bevel van Christus wordt aan de gelovigen, allen en een iegelijk, verkondigd en openlijk betuigd dat hun, zo dikwijls als zij de belofte van het Evangelie met een waar geloof aanneemen, waarachtig al hun zonden van God, om der verdienste van Christus wil, vergeven zijn. Maar daarentegen worden alle ongelovigen en die zich niet van harte bekeren, verkondigd en betuigd dat de toorn Gods en de eeuwige verdoemenis op hen ligt, zolang als zij zich niet bekeren.*"

De slapheid in de prediking

"Wat een (ver)schrikkelijke predikant is het", zo schrijft ds. B. Smijtegelt in zijn boek "Maandagse Catechisatiën", "die in het koninkrijk inlaat zulken die God er niet in wil hebben, en het koninkrijk sluit voor die, voor wie God het niet wil toegesloten, maar geopend hebben. Die bedroeven degenen, die God niet bedroefd wil hebben en stijven de handen der goddelozen." En na het één en ander over de prediking

te hebben geschreven, luidt zijn laatste vraag: "Wat kunnen wij nu uit dit alles zien?" Antwoord: "Wat een zware bediening het predikambt is. (...) Hoe vreselijk zal het zijn als een onbekeerd predikant voor God zal moeten verschijnen. Maar daar is ook geen heerlijker bediening. Een regent mag de zorg van land en kerk hebben en de regering van de lichamen der mensen, maar wij hebben het van de kostelijke zielen. (...) Maar het is zo gevaarlijk en zwaar. De mensen zouden ze wel volmaakt willen hebben, daar zij evenwel van gelijke beweging zijn als zij. (...) Elk heeft wat te zeggen en te berispen."

Scherpe tonen aangaande de prediking klinken ook in een brief tot opwekking van slappe nalatige predikers, die op naam staat van Robert Macwair, predikant in Glasgow in de 18^e eeuw: "*Hier vinden wij dat zeer veel leraars geheel en al slaperig, flauw, ijverloos en ongevoelig het Woord prediken. De woorden schijnen bijna te besterven op hun lippen, zelfs als ze prediken van de grootste en beweeglijkste dingen, namelijk Gods toorn, de liefde en het lijden van Christus, de aanbidding van het Evangelie, hel en hemel ook, alsof ze geloofden dat er geen toorn en geen liefde van God, geen hel of hemel of eeuwigheid te verwachten was.*"

Wat is het een grote zaak om te preken als stervende tot sterven-den!

Ds. W.L. van der Staaij

Theodorus Avinck-23

Het vertrouwend verwachten van de heerlijkheid voor Gods gunstgenoten.

...en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.

Heerlijkheid

De Verlosser zal Gods kinderen doen delen in alle genadegoederen. Dat geeft rust, ook al stormt het geweldig. Wat de Heere begint, voltooit Hij. Gods kinderen zullen in de hemel komen. Daar zijn zij bevrijd van de zonde. Zij zullen verlost zijn van alle droefheid, moeite en verdriet. Daar zal geen bestraffing meer zijn. Het Lam zal alle tranen van hun ogen afwissen. Dan zijn er geen verzoeking en kwelling meer van de wereld en van de duivel. Daar is geen vrees om door de vijanden omgebracht te worden. Bevrijd van alle zorgen, moeite en vrees. De eeuwige sabbat in de hemel. Er zal geen verberging zijn van Gods aangezicht en Geest. Daar zal geen nacht meer zijn. Er zal geen onkunde, harteloosheid, geesteloosheid en ingezonkenheid meer zijn. Dag en nacht God dienen zonder ooit moe te worden. De Heere en het Lam zullen volmaakt gekend en gediend worden. Blijdschap en eeuwige vreugde zal genoten worden. Eeuwig God loven en danken met een rein hart. Verzadiging met Gods beeld. In de hemel is de drie-enige God, de heilige engelen en al de gezaligden. Rutherford sprak op zijn sterfbed: 'Heerlijkheid, heerlijkheid, heerlijkheid woont in het land van Immanuël.'

Geloofsvertrouwen

Gods kinderen verwachten in heerlijkheid te worden opgenomen. Het woordje 'daarna' geeft het tijdstip aan. Het zal op Gods tijd gebeuren. Er is geen vagevuur zoals Rome beweert. Asaf verwachtte de zaligheid onmiddellijk na zijn sterven. Zijn lichaam zal zalig worden op de dag van de wederkomst. Asaf verwachtte de zaligheid op grond van de eeuwige verkiezing en van Gods roeping. Asaf zag op het einde van de smalle weg. Asaf mag vertrouwen omdat hij een kind van God is. Kinderen zijn immers erfgenamen (Rom. 8:17). De gelovigen van het Oude Testament waren net zo goed verzekerd van hun zaligheid als die van het Nieuwe Testament. Asaf verlangde al op aarde naar de aanstaande heerlijkheid.

Zelfonderzoek

Niet iedereen zal in heerlijkheid worden opgenomen. Niet elk kerklid zal zalig worden. Denk aan de dwaze maagden. Wat zou het erg zijn als u bedrogen zou uitkomen, als u denkt in te kunnen gaan en het zal niet kunnen. Het is geen klein verlies, maar het is een groot verlies als uw ziel verloren gaat. Dan is het voor eeuwig nooit meer goed te maken. Daarom is zelfonderzoek nodig. De vraag is of u in Christus bent. Hebt u de Heilige Geest ontvangen? Bent u wedergeboren? Bent u tot geloof gekomen? Kent u heiligmaking? Zonder heiligmaking zal immers niemand God zien. Kent u de strijd tegen de duivel, de wereld en de zonde?

Psalm 73:24

Ongelukkig

Wat zijn we ongelukkig als we niets van de genoemde zaken kennen. Dan moeten we de zaligheid missen. Dan zal de eeuwige rampzaligheid ons deel worden. De weg tot de zaligheid wordt voorgehouden en aangeboden. We lezen in Jesaja 55:3 'Neigt uw oor en komt tot Mij, hoort en uw ziel zal leven.' En in Hebr. 2:3 'Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen?'

Ongeloof

Hebt u last van ongeloof? "U kunt de zonde en de wereld niet met plezier dienen, maar u kunt u ook niet verblijden in de Heere met de hoop der heerlijkheid." Die tot Christus komen, zal Hij niet uitwerpen. "Ja, zegt u, ik zou wel willen als ik maar kon geloven. Dan zeg ik: Ga met uw onmacht naar Christus, smee of de Geest u wil leren en u geeft om te geloven. Ach, kom toch, en vertrouw uw ongelovige ziel voor tijd en eeuwigheid aan Jezus toe."

Gelukkige Asafs

De schat die de Heere voor Zijn kinderen heeft weggelegd is groot. Het ligt niet altijd even ruim. Mischien denkt u: de zaligheid is zo groot en ik ben zo zondig. Zou het voor mij wel kunnen? Zou ik op de hemel mogen hopen? Bedenk dat het juist vrije genade is voor zondaren. Een ander zegt: ik weet zo weinig van de voorproefjes van de heerlijkheid. "Denk eens aan de tijd toen u oog kreeg voor Christus en Zijn volheid, algenoegzaamheid en heerlijkheid. Denk eens aan de tijd toen u de gewilligheid van Christus voor u zag, aan de tijd dat u Hem persoonlijk mocht omhelzen, toen u geloofde terwijl u niet zag. Gebeurde dit alles zonder dat u blij was? Ik weet wel beter!" Weer een ander zal zeggen: ik denk dat ik zo weinig voor de heerlijkheid wordt voorbereid. Verlangt u van het lichaam der zonde verlost te zijn in de heerlijkheid? Laten de duivel en het ongeloof u niet van uw troost beroven. Zie op Christus Die de heerlijkheid voor u verdiend heeft. Bereid u voor op de eeuwigheid, wees nuchter en waak. Wees hemelsgezind in uw levenswandel. Verlang veel naar de hemel. Breng de hemel hier beneden in uw hart door geloof, hoop en liefde. Eenmaal zullen al uw zonden, kruis, zorgen en moeiten voorbij zijn: daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.

Ds. A. van Heteren

Lezen in de brief aan de Hebreeën (26)

We zijn toe aan Hebreeën 10, vanaf vers 26 tot het einde van dat hoofdstuk. In de overgang van het tweede naar het derde hoofddeel van zijn brief schrijft de apostel nog enkele pastorale woorden. Het volmaakte werk van Christus als de grote Hogepriester heeft hij uitvoerig uiteen gezet. Door Zijn offerande is de weg tot het hemelse heiligdom ontsloten. De schrijver schroomt dan ook niet om te wijzen op een vrijmoedig toetreden daarheen, door het bloed van Jezus.

Toch meent hij dat er ook wel reden is tot vermaning. Immers, adeldom verplicht! De dag des Heeren komt naderbij [25b]. Dan geldt het temeer dat we voorzichtig moeten wandelen. Bij het leven uit de verdiensten van Christus hoort in het geheel niet om willens en wetens te zondigen. De schrijver richt zich hier met name tot hen die menen “de kennis der waarheid ontvangen” te hebben. Maar als zo iemand zich met opzet en voortdurend aan grove zonden overgeeft, dan geldt er een ontzaglijk oordeel: dan blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden [26]. Zo iemand leeft immers naar de stand van hen die niet verlost zijn. Door opzettelijk en met vol bewustzijn te zondigen, sluit hij of zij zich van de kracht van het zoenoffer van Christus af. Ja, die zal door de heilige God veroordeeld worden als een “tegenstander”. Een verschrikkelijke verwachting van het oordeel en van de hitte des vuurs zal zulk één verslinden [27]. Dan rest er dus alleen nog het uitzicht op het eeuwige oordeel van de heilige God.

De apostel gaat deze scherpe waarschuwing in de verzen 28 en 29 nog nader onderbouwen. Hij doet dat met een verwijzing naar de oude bedeling. Voor wie de wet van Mozes overtrad, bleef er geen barmhartigheid meer over. Welnu, zal de vergelding van de zonde in de nieuwe bedeling niet des te zwaarder zijn? Dan is er immers niet sprake van de overtreding van het verbond der wet maar van het verbond der genade, waardoor hij of zij geheiligd (afgezonderd, apart gezet) is. Die willens en wetens gedane zonden zijn te omschrijven als het vertreden van de Zoon van God, het onrein achten van het bloed van het verbond, ja zelfs het smaden van de Heilige Geest. Een drievoudige zonde dus. Gericht tegen de Verwerper van de zaligheid (Christus), tegen het middel tot de zaligheid (Christus’ offer) en tegen de Bewerker van de zaligheid (de Geest der genade). Voor de vergeving van de zonde is duur betaald. Daarentegen, het leven in de zonde komt een mens duur te staan.

De verzen 30 en 31 die nu volgen, onderstrepen de hoge ernst van deze waarschuwende woorden nog eens extra. Opnieuw met een verwijzing naar enkele woorden uit het Oude Testament: “Wij kennen Hem die gezegd heeft: Mijn is de wraak. Ik zal het vergelden!” En: “De Heere zal Zijn volk oordelen!” [Deut. 32: 35, 36]. En: “Vreselijk is het om te vallen in de handen van de levende God!”

Het zijn aangrijpende woorden die hier te lezen zijn. Opnieuw merken we hoe eerlijk en ernstig het Woord van God spreekt. Dergelijke vermaningen treffen we niet alleen bij de profeten van de oude bedeling. Maar de Heilige Geest heeft ook “de heilige mensen Gods” van de latere bedeling geïnspireerd tot het schrijven van deze donkere zinnen. Gericht op de gemeente van toen. Maar op deze wijze ook doorklinkend tot ons. Zondigen doet een mens niet goedkoop. En naarmate de voorrechten groot zijn, is ook de verantwoordelijkheid groot. Hier betreft het met name het zondigen tegen de genade. “Hoeveel te zwaarder straf...”

Toch lezen we tegen het slot van Hebreeën 10 ook nog andere woorden. Wat de apostel in de verzen 32 en volgende schrijft, mogen we wel lezen als een opmaat naar het bekende hoofdstuk 11 over de volharding in het geloof. Daar zijn de Hebreeën niet vreemd aan. De apostel herinnert hen aan vorige tijden toen ze veel strijd en lijden moesten verdragen [32]. Hij voegt er in dit verband nog enkele persoonlijke herinneringen aan toe. Hij heeft het over zijn eigen banden; daarmee zal hij een periode van gevangenschap om het geloof bedoelen. In die tijd heeft hij het hartelijke meeleven en meelijden van de Hebreeën ervaren. Het was in de tijd toen zij zelf de beroving van hun bezittingen moesten ervaren. Maar ze hebben het met blijdschap aanvaard. Wat was toen hun geheimenis? Wat gaf hun kracht om dit alles te doorstaan? Het was de wetenschap dat ze “een beter en blijvend goed in de hemelen” hadden. Dat vergoedde alles, hoe zwaar hun weg ook was. Op dit leven van geloof en hoop zal hij in het directe vervolg van zijn brief uitvoerig terug komen.

Het geeft de schrijver al met al aanleiding om de geadresseerden van zijn brief een hartelijke aansporing te doen. Namelijk om de genadegave van de vrijmoedigheid die ze van de Heere ontvangen hebben niet te veronachtzamen. Immers, als ze daarin volharden zullen ze van de Heere genadeloon ontvangen [35]. Wat ze nodig hebben in de moeilijke omstandigheden waarin ze zich bevinden? Lijdzaamheid, dat is: volharding. In de loopbaan van het geloof komt het daarop aan. Het zal in die weg zijn dat ze de inhoud van de dierbare beloften van God zullen mogen “wegdragen”, dat is: beërven, oogsten [36]. Dat zal de vrucht zijn. Het zal niet lang meer duren. Nog een korte tijd, en Hij die te komen staat, zal komen en niet vertoeven [37]. Tot zo lang zal de rechtvaardige door het geloof leven [38].

Ds. J.M.J. Kieviet

DE BELIJDENISSEN VAN AUGUSTINUS (10)

– AUGUSTINUS' NEGENENTWINTIGSTE LEVENSJAAR

Vijfde boek

In het vijfde boek van de Belijdenissen vertelt Augustinus over zijn negentwintigste levensjaar. In dat jaar gebeuren er verschillende belangrijke dingen:

- Allereerst raakt Augustinus innerlijk steeds verder vervreemd van het manicheïsme, de sekte waar hij zo'n negen à tien jaar in verstrikt is geweest. In dat proces ziet de kerkvader later het wonder van Gods voorzienige leiding: 'Want Uw in het verborgen werkende voorzienigheid, mijn God, trok de handen niet af van mijn ziel'.
- In de tweede plaats verhuist Augustinus vanuit Carthago naar Rome, waar hij ernstig ziek wordt, maar weer herstelt.
- Vervolgens verhuist Augustinus van Rome naar het nog noordelijker gelegen Milaan, waar hij in aanraking komt met bisschop Ambrosius.

Over twee van de hierboven genoemde gebeurtenissen iets meer.

Naar Rome

Eerst iets over zijn vertrek uit Carthago naar Rome. Augustinus legt er sterk de nadruk op dat dit vertrek tegen de zin van zijn moeder Monnica was. Hij schrijft er onder meer het volgende over: 'Maar in die nacht vertrok ik heimelijk, zij echter niet: zij bleef, in gebed en in tranen. En wat anders smeekte zij van U, mijn God, onder zoveel tranen, dan dat U mij niet zou laten wegvaren? Maar U naar Uw hoog raadsbesluit, verhoorde wel het voornaamste van haar verlangen, maar bekommerde U niet om wat ze toen smeekte, opdat U van mij zou maken, wat zij altijd smeekte'.

Wat Augustinus in deze woorden duidelijk maakt, is dat de Heere onze gebeden soms zo anders verhoort dan wij hadden gedacht. In dit geval smeekte Monnica of de Heere haar zoon ervan wilde weerhouden om naar Rome te gaan, uit zorg voor zijn ziel. Maar de Heere liet Augustinus

gaan, bracht hem vanuit Rome naar Milaan, om hem daar uiteindelijk tot bekering te brengen.

Wie denkt in dit verband niet aan de woorden uit Jesaja 55: 8-9: 'Want Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE. Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, also zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten'?

Ontmoeting met Ambrosius

Augustinus is maar kort in Rome geweest. In Milaan ontstaat er een vacature voor leraar in de welsprekendheid. Augustinus solliciteert en wordt aangenomen. En zo komt hij terecht in de stad waar Ambrosius bisschop is. Er ontstaat contact tussen de bisschop en Augustinus. Augustinus schrijft er zelf het volgende over: 'Op vaderlijke wijze ontving die man Gods mij en als een ware bisschop verheugde hij zich over mijn overplaatsing. En ik begon hem lief te hebben, in het eerst wel niet als een leraar der waarheid, maar wel als een man die vriendelijk was tegenover mij'.

Zo komt Augustinus bij Ambrosius in de kerk. Eerlijk belijdt hij voor Gods aangezicht, dat het hem daarbij niet te doen was om de waarheid te horen. Maar wel wil Augustinus eens zien of Ambrosius echt zo'n begaafde spreker is als van hem gezegd wordt. Hij schrijft dat hij 'er geen moeite voor deed om te leren, *wat* Ambrosius zei, maar alleen... *hoe* hij het zei'.

En toch, onder de zorgvuldig opgebouwde preken, met de zorgvuldig gekozen woorden en fraaie volzinnen, komt ook de inhoud van wat Ambrosius preekt, tot Augustinus. Langzaam maar zeker komt de achtentwintigjarige jongeman tot het inzicht, dat ook het christelijk geloof wel te verdedigen is. Hij buigt er nog

niet voor, maar ziet het ook niet meer als iets onzinnigs.

De Bijbeluitleg van Ambrosius

Augustinus vertelt zelf, dat de Bijbeluitleg van Ambrosius hierin een belangrijke rol heeft gespeeld. Eerder zagen we, dat Augustinus niet kon begrijpen waarom er in de Bijbel over Gods ogen en handen enz. gesproken werd. En evenmin begreep hij, waarom de Heere in het Oude Testament dierenoffers eiste. Maar Ambrosius legt hem in zijn preken de geestelijke betekenis van dit alles uit.

Biddend erkent Augustinus intussen in dit alles Gods voorzienige leiding: 'Tot hem (Ambrosius) werd ik geleid door U zonder mijn weten, opdat ik door hem met mijn weten tot U geleid zou worden'.

En dan komt Augustinus er uiteindelijk toe om de dwaling van het manicheïsme helemaal te verlaten. 'Ik besloot dus zolang als catechumeen in de kerk te blijven die mij door mijn ouders was aanbevolen, totdat iets van een zeker licht zou opdagen, waarheen ik mijn koers zou kunnen richten'.

De God van Augustinus leeft nog. Op wonderlijke wijze brengt Hij mensen onder Zijn Woord. En Hij is bij machte om alle bezwaren en weerstanden die er in een mensenhart zijn tegen dat Woord, af te breken en weg te nemen. Meer nog: Hij is die God Die aan de prediking van Zijn Woord de krachtige werking van Zijn Geest wil paren om zondaren tot bekering te brengen. Zover was het bij Augustinus op dit moment nog niet. Maar de Heere werkte er wel naartoe!

Ds. A.J.T. Ruis

De doop van Johannes

Met dank voor het opgebrachte geduld (of was u ongeduldig?) kom ik nu toe aan een vraag over de doop van Johannes de Doper. De vraag luidt als volgt: “We lezen thuis in de Bijbel van Johannes de Doper, die vele joden doopte en ook de Heere Jezus. Maar zij waren toch al besneden? Hoe moeten wij dit zien? Is dit toch een argument voor de volwassendoop? Is dit overdopen?”

Tot zover de vraag en nu dan het antwoord. Johannes stond zowel aan het einde van wat we noemen de oude bedeling als aan het begin van de nieuwe, Messiaanse bedeling. Hij stond op de drempel van een tijd, die door Paulus later wordt aangeduid als de ‘volheid des tijds’, Galaten 4:4. Het Koninkrijk van God (dat er van eeuwigheid was), was nu nabij gekomen. De lang Beloofde was in aantocht en Johannes was geroepen om Zijn komst aan te kondigen en Zijn wegbereider te zijn. Die weg moest bereid worden in de harten van mensen. Daarom riep Johannes op tot bekering. En wat moeten we nu onder die bekering verstaan? Dit, ze moesten zich nu richten op de Persoon en het heilswerk van de Christus, de Zoon van God, het Lam van God. De prediking en daarmee de doop van Johannes de Doper stonden in het teken van de grote eindtijd, de tijd die zou aanbreken met de komst van Christus. Christus zou als het Lam Gods de zonde dragen en wegdragen en eeuwig heil bereiden. Johannes predikte dat iedereen zich moest afwenden en afkeren van het zijne en zich richten op het grote heilshandelen van God in Christus Jezus. Tot die ‘bekering’ riep hij op. Met de ernstige waarschuwing dat een ieder die zich van de Messias zou afwenden, op een goddeloze of een vrome manier, te maken zou krijgen met de bijl, waarmee hun levensboom zou worden omgehakt.

Een ernstige prediking dus. En velen werden getroffen door de prediking van Johannes, zoals de engel Gabriel al had gezegd: ‘En hij zal velen der kinderen Israels bekeren tot de Heere, hun God’, Lukas 1:16. En zoals ook de profeet Maleachi al had voorzegd, Mal. 4:5 en 6. Ja, die noodzakelijke bekering tot de Persoon en het werk van de Heere Jezus had een ieder die tot Johannes kwam nodig, al waren ze besneden als kinderen van het verbond. Zoals ook wij het leven moeten zoeken en vinden buiten onszelf in het werk en de Persoon van de Heere Jezus Christus, ook al zijn we als kind gedoopt.

Maar de doop van Johannes was dus uniek als een teken van het einde der tijden. Met een vreemd woord noemen zeggen we dan dat zijn doop een eschatologisch karakter had. In het teken van de eindtijd komt de oproep om ons tot Christus te bekeren in een groot spanningsveld te staan. Haast u om uws levens wil. Zo wijzen ook de besnijdenis

en alle oud-testamentische ceremoniën heen naar de Zaligmaker. Zo wijst ook de christelijke doop heen naar de Zaligmaker. Bij overdoop staat de mens in zijn gelovige keuze centraal. In de christelijke doop het werk en het welbehagen van God Drie-enig. Die bijzondere doop van Johannes is in de tijd van Jezus omwandeling op aarde door Johannes’ leerlingen nog bediend, en ook wel door Jezus’ discipelen, zie het begin van Johannes 4. Maar dit staat los van de christelijke doop, die de Heere Jezus bij Zijn afscheid instelde: “Gaaf dan heen, onderwijst al de volken, hen dopende in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb”, Matth. 28:19.

En vergeet ook niet dat de doop van Johannes in zichzelf geen waarde had, maar heen wees naar hetgeen wel en alleen waarde heeft, zoals we lezen bijvoorbeeld in Markus 1:8 Daar staat: “Ik heb u wel gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met de Heilige Geest”. En die Hij is dan de Heere Jezus. De Heilige Geest, Die hebben we nodig. Daarom zijn we dan gedoopt ook in de Naam van de Heilige Geest. Hij eigent mij toe wat ik in Christus heb!

En dan tenslotte: Jezus is ook gedoopt door Johannes. De Heere Jezus wilde op deze manier duidelijk maken dat Hij gekomen was om ‘alle gerechtigheid’ te vervullen, gerechtigheid aan het licht te brengen, tot heil van een verloren menskenkind, door de dood tot het leven! Jezus ging bij die doop dezelfde weg als velen van het volk waren gegaan. Het unieke van deze plechtigheid lag in het unieke van Zijn Persoon. Daarop wijst de Vader dan ook op het moment van Zijn doop: “Deze is Mijn Zoon, mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb”, Matth. 3:17. Mooi toch? Jezus zou de dood sterven, opdat we in Hem begraven zouden worden en met Hem, door het geloof, opstaan in een nieuw leven. Dat brengt ons in deze vragenrubriek tot een vraag van mijn kant: hebben ook wij het Leven ook al in Jezus gevonden? We hopen weer tot een volgende keer.

Ds. K. Hoefnagel

Delen en/of helen – kiezen in de huidige kerkelijke situatie (3)

Om inzichtelijk te maken waartoe de nieuwe hermeneutiek kan leiden als we de cultuur als uitgangspunt nemen, geeft dr. P. Boonstra een voorbeeld: In de tijd van de Bijbel waren vrouwen in sociaal en economisch opzicht afhankelijk van hun man. Een vrouw alleen, laat staan met kinderen, had het toen heel zwaar. Daarom is het voorstelbaar dat God in die omstandigheden heeft bepaald dat er eerst sprake moet zijn van een huwelijk, alvorens er geslachtsge-meenschap mocht plaatsvinden.

In onze cultuur is die bepaling niet nodig, want man en vrouw zijn economisch onafhankelijk van elkaar. Daarom is het nu mogelijk om te kiezen voor één of meerdere seksuele relaties. Door goede voorbehoedsmiddelen is het mogelijk om seks te hebben zonder dat er meteen sprake is van de consequentie van een zwangerschap. De bepaling van het huwelijk is dus achterhaald. Zo wordt de tekst passend gemaakt voor de tijd van vandaag¹.

Zo kun je wat er letterlijk staat buiten spel zetten. Of het nu gaat om ongehuwd samenwonen, homohuwelijk, euthanasie of scheiden.

In de *nieuwe* hermeneutiek is er sprake van andere regels voor de uitleg van Gods Woord dan in de *gereformeerde* Schriftbeschouwing, want die gaat ervan uit, dat Gods Woord gezaghebbend is, bron en norm voor geloof en leven. *Alleen* de Schrift en *heel* de Schrift geldt als het gezaghebbende en onfeilbare Woord van God. Tevens, dat de Schrift - OT en NT - een eenheid is en dat de Schrift haar eigen uitlegster is. We dienen dus Schrift met Schrift te vergelijken om duidelijkheid te krijgen wat bedoeld is. Héél de Schrift in nuttig tot lering (2 Tim. 3:16). Daarbij is uiteraard ook kennis nodig van de grondtalen en van de cultuur, waarin de Bijbel ontstond, en ook van onze eigen cultuur. Maar de Bijbel is en blijft de hoogste en laatste norm.

In de *Beknopte gereformeerde dogmatiek* wordt het zó gezegd: 'De grond van de belijdenis, dat de Heilige Schrift het Woord van God is, ligt in de Schrift zelf, al is het getuigenis van de Heilige Geest nodig om het te erkennen. De kerk zegt van de Schrift niets anders dan wat de Schrift van zichzelf zegt. Alleen als zij dat voluit en volstrekt laat gelden, doet zij recht aan de Heilige Schrift'²

Bij Loonstra krijgt ons huidige levensgevoel of rechtsgevoel zo'n grote plaats, dat het een filter wordt voor wat wij nog kunnen accepteren als het gaat om Gods geboden. Paulus' interpretatie van de schepping en omgaan met de Schrift zou immers beïnvloed zijn door zijn cultuur.

Vandaag wordt de positie van vrouwen in de kerk

door velen als onderdrukkend, structureel onrecht ervaren. Dus het zou in lijn zijn met het denken van Paulus en zijn omgaan met de geboden, dat een letterlijke uitspraak van de apostel niet doorslaggevend is, als het in onze cultuur als een vreemde, onbegrijpelijke bepaling wordt ervaren³.

Dat zou echter betekenen, dat de Heilige Geest op wegen leidt die afwijken van het onderwijs dat Hij geeft in de Bijbel. Dr. P.F. Bouter noemt het een dwaling, 'wanneer de heilige Schrift wordt verwaarloosd ten gunste van een zekere actuele leiding of inspiratie van de Heilige Geest. In de praktijk zullen we dan toch snel onze eigen geest blijken te volgen, want Woord en Geest horen samen. Het is de Heilige Geest die het Woord ingaf en die verlicht om het Woord te verstaan. Ze vormen een ondeelbare eenheid'⁴.

Als het gaat om aanpassing van Paulus aan de cultuur van zijn dagen, vraagt prof. dr. W. van Vlastuin zich af hoe 1 Kor. 7:3-4 in de toenmalige cultuur moet hebben geklonken. Dat het lichaam van de vrouw het eigendom is van de man, zal in die tijd geen verbazing hebben opgeroepen, maar wél de notie dat het lichaam van de man het eigendom is van de vrouw. En als Paulus in Ef. 5:25 zegt, dat de man zijn vrouw moet liefhebben, zoals Christus Zijn gemeente heeft liefgehad, en dus bereid moet zijn om offers te brengen voor zijn vrouw, zichzelf en zijn eigen belang moet opofferen voor haar belang, moet dat in de cultuur van die tijd absurd hebben geklonken, aangezien daar de vrouw werd gezien als bezit dat goed genoeg was om kinderen te baren⁵.

Inderdaad, het christelijk geloof stond juist kritisch tegenover die cultuur. De Heere Jezus schrok er niet voor terug om tegen de gangbare mening van Zijn dagen in te gaan. Hij ging om met prostituees en tollenaars, maar Hij koos twaalf mannen uit als apostelen. Welke verhindering zou er voor Hem geweest zijn om ook enkele vrouwen uit te kiezen? Daarmee trok Hij de lijn door van het OT. Ook daar stelde de HEERE geen vrouwelijke priesters aan, terwijl dat bij de omliggende volken wél het geval was. In het NT werden mannen aangesteld om leiding te geven in de gemeentes

Dat was geen aanpassing aan de cultuur, maar is in overeenstemming met de orde die God gaf bij de schepping en handhaafde bij de herschepping. Vrouwen hadden een grote plaats in de eerste christelijke gemeente, maar ze waren geen ambtsdragers. Eenheid in geloof betekent niet eenheid in functies.

Niet de cultuur of ons gevoel, maar de tekst zélf geeft

1 Dr. P. Boonstra, Hoe lezen we de Bijbel, p. 54

2 Dr. J. van Genderen en dr. W.H. Velema, Beknopte gereformeerde dogmatiek, p. 69

3 Dr. B. Loonstra, Meelezen met Paulus, p. 108

4 Dr. P.F. Bouter, Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. Over man, vrouw en ambt, p. 17

5 Prof. dr. W. van Vlastuin, CIP 10 nov. 2020)

uitsluitend of iets algemeen geldig is of niet. Het is de Heilige Geest die zó in de Waarheid leidt. Zeker is de Bijbel in een specifieke historische en culturele context ontstaan en leven ook wij in onze eigen cultuur. Dat zal bij de exegese verdisconteerd moeten worden, maar doorslaggevend is wat de Schrift zegt. De cultuur, de liefde of welke andere kernwoorden ook, mogen nooit zoveel gewicht krijgen, dat we het Woord van God in feite uitschakelen. Loonstra wil de klassieke Schriftopvatting verenigen met de resultaten van het kritisch-analytisch onderzoek, maar dat loopt - zoals ds. P. den Butter al eens schreef in Bewaar het Pand - 'onvermijdelijk uit op een knieval voor de resultaten van de moderne bijbelwetenschap en daarmee op een opvatting omtrent de Schrift die op beslissende punten afwijkt van de klassiek-gereformeerde schriftopvatting'⁶.

Er zijn schepselmatige ordeningen in de schepping, die de wijsheid van God reflecteren (Spr. 8)⁷.

In het Nieuwe Testament wordt door Jezus en de apostelen herhaaldelijk teruggegrepen op de eerste hoofdstukken van Genesis. Dat blijft voor ons normatief. God houdt ook ná de zondeval vast aan Zijn orde. Daarom benaderde Hij Adam ook als eerstverantwoordelijke door hem als eerste te ondervragen. Pas daarna Eva, terwijl zij als eerste gezondigd had. Man en vrouw zijn *gelijkwaardig*. Beiden zijn geschapen naar Gods beeld en *in Christus is het niet van belang of men man is of vrouw, want allen bent u één in Christus Jezus*, zo zegt Gal. 3:28.

Tóch zijn ze niet gelijk. Ze hebben ieder een eigen plaats gekregen en die verscheidenheid omvat méér dan een lichámelijke. Er is sprake van een órde: *Adam is eerst gemaakt, daarna Eva. De vrouw is uit de man*

6 Ds. P. den Butter, Bewaar het Pand, 4 mei 1995, p. 5-6

7 Ds. J.A.W. Verhoeven, Vrouw en ambt, Themabrochure 34 Gereformeerde Bond

P E R S BERICHT

AVGG

D.V. zaterdag 2 april 2022 organiseert de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte (AVGG) haar halfjaarlijkse landelijke bijeenkomst in de congreszaal van Driestar Educatief, Burgemeester Jamessingel 2 te Gouda. Deze samenkomst wordt om 14.00 uur geopend en om 16.30 uur afgesloten.

De lezing wordt verzorgd door Jamil Meusen, het Indiase weeskind dat een Nederlandse politiecommissaris werd, over het onderwerp:

'Adoptie en beroepskeuze'

Na de pauze is er gelegenheid tot het stellen van vragen.

genomen (1 Kor. 11:8). Helaas is door de zondeval de harmonie verstoord, maar Christus is gekomen om die te herstellen. De *gelijkwaardigheid* komt terug: *want gij allen zijt één in Christus Jezus*, maar de *ongelijkheid* is óók gebleven. De scheppingsorde wordt niet opgeheven. De genade is voor ieder gelijk, de roeping is verschillend⁸.

In het paradijs werd *heerschappij hebben* aan Adam opgedragen, zo wordt het in de herschepping aan de man opgedragen⁹. De zgn. 'zwijgtaksten' zijn er maar niet vanwege een extreme situatie in Korinthe. Paulus zegt juist, dat het in Korinthe op dezelfde wijze moet toegaan als in de andere gemeenten. En in 1 Tim. 2 grijpt hij terug op Gen. 3:16. ... *en hij zal over u heerschappij hebben* en daarom zegt hij: *een vrouw late zich leren in stilheid, in alle onderdanigheid*.

Dat betekent volstrekt geen discriminatie of onderdrukking. Integendeel, Paulus verbindt de verhouding van man en vrouw aan de verhouding van Christus en Zijn gemeente. Dat de man het hoofd is van de vrouw, heeft niets met heerszucht te maken, maar met dienende liefde.

Dr. R. van Kooten wijst erop, dat de uitspraak over het hoofdzijn van de man omsloten is door twee uitspraken uit de herschepping: *Christus is het Hoofd van iedere man en God is het Hoofd van Christus*. Het is voor vrouwen geen schande om het gezag van de man te respecteren. Gehoorzamen aan Vader was niet vernederend voor Christus. Hij heeft met lust en liefde gediend. De vrouw mag de man onderdanig zijn, zoals de gemeente aan Christus¹⁰.

Ds. R. Kok

8 Dr. P.F. Bouter, n.a.v. Hoofd-zijn (1 Kor. 1:3: Man en vrouw zijn beiden geschapen naar Gods beeld, zoals God en Christus beiden God zijn. Maar de onderlinge relatie is onderscheiden.

9 Dr. R. van Kooten, Aan Zijn voeten, p. 325

10 Dr. R. van Kooten, Aan Zijn voeten, p. 322

Zowel leden als belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Neemt u voor vragen over deze bijeenkomst en/of de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte vrijblijvend contact op met Jaco Alderliesten, secretaris van de vereniging, telefoonnummer 0180 - 520232 of stuur een e-mail naar: info@avgg.nl. Zie ook onze website: www.avgg.nl

BOEKBESPREKINGEN

D. Baarssen, *Sporen van Comries rechtvaardigingsleer, gebonden, 420 blz., € 29,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 4360.*

De ondertitel van dit proefschrift luidt: 'Een onderzoek naar de receptie van de rechtvaardigingsleer van Alexander Comrie (1706-1774) in de gereformeerde gezindte in Nederland tijdens de twintigste eeuw.'

De sporen van de rechtvaardigingsleer van Comrie zijn tot op de dag van vandaag zichtbaar. De auteur gaat na hoe de theologische inzichten van Comrie werden ontvangen in de Gereformeerde Kerken in Nederland, de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Nederlandse Hervormde Kerk (Gereformeerde Bond) en de Gereformeerde Gemeenten (in Nederland). Wie dit wil nagaan, bijzonder wat eigen kerkverband betreft, kan in dit boek, waarin veel gegevens verwerkt zijn, uitstekend terecht. Wat de Christelijke Gereformeerde Kerk betreft lezen we op blz. 201 "Breed gedragen was de gedachte dat de rechtvaardiging een eeuwigheidsaspect heeft en het dan ook niet vreemd is de rechtvaardiging tot in de eeuwigheid terug te leiden. In dit hoofdstuk zagen we dat dit door verschillende christelijke gereformeerde theologen is erkend. Wisse en Van Velzen erkennen de rechtvaardiging van eeuwigheid als inblijvende daad in God, terwijl Van Lingen en Van der Schuit net als W. à Brakel erkennen dat er een besluit was van eeuwigheid tot rechtvaardiging. Volgens Van Genderen is de rechtvaardiging van eeuwigheid door God gewild. Tegelijk werd binnen de Christelijke Gereformeerde Kerk(en) de extreme antinomiaanse positie waarin de eeuwige rechtvaardiging wordt verabsoluteerd afgewezen. Het waarheidselement of het eeuwigheidsaspect van de rechtvaardiging werd echter wel erkend. Van der Schuit maakte hier ook een onderscheid tussen de kuyperiaanse visie en die van de antinomianen."

Van de redactie

Versijning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 7 april 2022. Kopij graag binnen donderdag 24 maart 2022.

Ds. J.C. Pronk

Zaterdag 12 maart werd kand. J.C. Pronk bevestigd tot en mocht intrede doen als predikant van de Chr. Geref. Kerk te Ameide. We wensen hem, de kerkenraad en de gemeente van Ameide van harte Gods zegen toe. De Heere gedenke ook mw. Pronk en de kinderen bij al de veranderingen die er nu gekomen zijn.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341-565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Revoke
- 25 jaar -
Reformatische Vereniging
van Ongewild Kinderloze Echteparen

UITNODIGING

Alle kinderloze echt)paren, maar ook hun familieleden, vrienden, belangstellenden en ambtsdragers nodigen wij hierbij van harte uit voor onze open bijeenkomst **D.V. zaterdag 26 maart 2022** in het schoolgebouw van het Van Lodenstein College, Kasteelstraat 2 te Kesteren.

Programma

13.30 uur	inloop en ontvangst
14.00 uur	opening door Wim van de Biezen, voorzitter
14.15 uur	inleiding door Gerda van Es – Noorloos (lid Revoke)
14.45 uur	inleiding door ds. K. Visser
15.15 uur	muzikaal intermezzo
15.30 uur	nabespreking met vragenbeantwoording
16.15 uur	sluiting

Over de drempel...
Op (huis)bezoek bij een kinderloos echtpaar

Na de sluiting wordt er koffie/thee geschonken en is er de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten. Hierna is er een gezamenlijke broodmaaltijd voor de (potentiele) leden. Aanmelden voor de bijeenkomst en maaltijd is gewenst en kan via de website of bij onze contactpersoon via 0318 - 45 65 87, tot uiterlijk D.V. 18 maart 2022. De kosten voor de maaltijd bedragen € 10,- per persoon. Na opgave ontvangt u voorafgaand aan de bijeenkomst een digitaal betaalverzoek van onze penningmeester.

De najaarsbijeenkomst wordt gehouden D.V. 24 september 2022.
Deze bijeenkomst staat in het teken van ons 25-jarig jubileum.

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 30,- per jaar.
Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 36,- per jaar.
Advertentietarieven op aanvraag.
Contactadres Canada:
D. Kleinjan Tel. 905-627-8556
mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

UW ADVERTENTIE IN **KLEUR**?*

Neem contact
op met de
administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

VAN STAVEREN begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: [webwinkel@
evangelischcentrum.be](mailto:webwinkel@evangelischcentrum.be)
Telefoon (0032)92230560

- Psychosociale & psychologische hulpverlening
- Huwelijk & relaties
- Seksuologische hulpverlening
- Toerusting & preventie
- Gastopvang
- Schoolmaatschappelijk werk

- Hulp bij gameverslaving
- Mediation & coaching

Het bieden van professionele, psychosociale hulp bij al
jouw levens- en gezinsvragen, dat is onze missie. En altijd
vanuit een heldere, christelijke identiteit.

De Vluchtheuvel biedt meer!

W stichtingdevluchtheuvel.nl • T 0113 - 213 098

De Vluchtheuvel

Christelijke psychosociale hulpverlening